

Дејан САВОВСКИ

КОЛЕКТИВНАТА БЕЗБЕДНОСТ ЗАЛОЖНИК НА ГОЛЕМИТЕ СИЛИ

П

оследниве неколку децении светот се соочува со низа нови безбедности предизвици, кои ја загрозуваат глобалната безбедност. Сите сме сведоци на појавата на организиран криминал и тероризам во досега невидени размери и сила, како и на појавата на внатрешни конфликти и нестабилност во земјите, кои тргнаа во процесот на модернизација и демократизација на своите општества. Овие процеси се долги и тешки особено во земјите каде политичкиот прогрес е заложник на економските проблеми. Сиромаштијата, неразвиеноста и стагнацијата не се алиби за тиранијата, но де факто се пречка за слободата.

Сепак, овие наведени фактори се наоѓаат во заднината на вистинските проблеми. Тие не создаваат политички тензии, туку само дополнително ги усложнуваат постојните политички тензии и ги прават уште потешки за решавање. Затоа градењето на новиот безбедносен систем, глобално и регионално, е дел од поширокиот историски процес, во кој ниту големите сили ниту безбедносните организации немаат ексклузивни права. Современиот безбедносен систем не смее да се базира на хегемонијата на неколку сили. Тој мора да дава израз на меѓузависноста на земјите, каде основа ќе бидат принципите на меѓународното право.

На светско ниво, колективната безбедност традиционално се смета за одговор на заканите на глобалниот милитаристички тероризам. Од оваа перспектива Советот за безбедност се претставува како еден од најмоќните органи во структурата на ОН во функција на преземање на главната одговорност на обезбедување мир и безбедност во светот. Многу битна карактеристика на функционирањето на Советот е во тоа што секоја од постојаните членки го има правото на вето, со кое може да се спречи прифаќањето на било која одлука на Советот, на претходно донесен консензус или компромис. Тоа е така затоа што овој совет е чисто политички

Сиромаштијата, неразвиеноста и стагнацијата не се алиби за тиранијата, но де факто се пречка за слободата.

орган каде во фазата на одлучување, земјите особено предвид ги земаат сопствените интереси, како и интересите на своите политички пријатели. Затоа од досегашните случувања во светот е јасно дека во оваа меѓународна организација, во која доминира наче-

**НИТУ ЕДЕН ЧОВЕК
НЕ Е ОСТРОВ
(NO MAN IS AN ISLAND)**

лото за мирољубиво решавање на кризите, има голем број разлики и пропусти токму во насока на разработување на постапките и на начините за решавање на спорите. Постојењето на разлики во мислењата отсекогаш влијаеле на резолуциите, кои често

Игра на нерви, ветувања и тактизирање... Која од многуте понудени опции ќе му донесе просперитет на регионот или ќе го втурне во поголем пекол.

пати знаеле да бидат конфузни, па и контрадикторни, така што понекогаш тешко може да се сфати дека земјите кои одлучуваат во Њујорк се истите оние земји кои учествуваат во процесот на одлучување во Брисел. Класичен пример за тоа се Франција, САД, како и пропуста и неможноста да се изгради консензус за состојбата во Ирак, каде одредени земји своите интереси ги ставаја над заложбите на Советот. Исто така, бомбардирањето на тогашна СР Југославија, без авторизација од страна на Советот, предизвика низа дискусии и полемики меѓу експертите за меѓународни односи за тоа која и каква е улогата на Советот, а воедно и на ОН. На ова логично се надоврзува прашањето дали е можно на глобално ниво да се воспостави правен поредок и мир во светот. Тука, пред сè, мислам за силата и за позицијата на Обединетите нации, која ја има оваа организација за глобалното светско општество. Мислам дека треба да се препознае стварноста дека центарот на моќта не е во ОН, туку во центрите на финансиска моќ на одредени држави. Значи, станува збор за класични стратемиски проценки. Имено, ако ситуацијата за време на Студената војна се карактеризираше со висока стабилност и со висока воена закана, денешното стратемиско опкружување се идентификува со неопределеност и променливост. Очигледно системот за колективна безбедност, регулиран со Повелбата на ОН, повторно ќе стане заложник на мултиполарниот конфронтизам, особено сега кога во спрега со сите овие комплексни и тешко решливи состојби, кои веќе постојат во Советот, се додава уште еден проблем, а тоа е решавањето на конечниот статус на Косово. Тоа ќе биде игра на нерви, ветувања и тактизирање. Како никој да не сака да погледне што сè може да донесе иднината на ова горливо прашање. Која од многуте понудени опции, дадени на тацна, ќе му донесе просперитет на регионот или, пак, ќе го втурне во поголем пекол.